

Wij zijn hier

HOLLAND
FESTIVAL

Een indrukwekkend Holland Festival, met fraaie voorstellingen. Maar wat schilderen ze een wanho-

pige, wrede, verschrikkelijke wereld van uitsluiting, vernietiging en een oorlog van allen tegen allen. De Oostenrijkse schrijfster Elfriede Jelinek schreef voor het Thalia Theater Hamburg *Die Schutzbefohlenen*: drie mannelijke acteurs lezen de rollen van asielzoekers, in de prachtige, verstorende taal van Jelinek. Maar twintig echte asielzoekers uit Amsterdam nemen de voorstelling steeds meer over, met hun gescandeerde *We Are Here*. De beroepsacteurs zijn op het laatst gekleed in glimmende avondjurken, zoals de operazangeres die wel overal welkom is. Maar ze zijn achter metershoge hekken opgesloten. De hekken die de vreemdelingen buiten moeten houden. Worden de echte vluchtelingen hier misbruikt voor een mooi toneelstuk? Ze vinden het zelf niet, ze pakken iedere kans aan om aandacht te vragen voor hun nood situatie in De Vluchthaven, hun tijdelijke opvang in een gevangenis in Amsterdam-Zuid. Die dreigt binnenkort te worden ontruimd, zodat ze weer op straat komen te staan. Ze laten de toeschouwers met een levensgroot schuldgevoel achter.

Dat is weer in volkomen tegenspraak met wat er wordt gezegd in *The Fountainhead*, de bewerking die Koen Tachelet voor Toneelgroep Amsterdam maakte van de beroemde en beruchte roman van de Amerikaanse schrijfster Ayn Rand uit 1943, waarvan wordt gezegd dat die aan de basis staat van het neoliberalisme van Thatcher en Reagan. Het is een grootse, imposante, onthutsende voorstelling geworden, een van de allerbeste ooit van regisseur Ivo van Hove. Met een decor van Jan Versweyveld dat grotendeels uit tekentafels bestaat en met negen van de beste acteurs van TGA en vier muzikanten. Het geeft een beeld van een wereld waar iedereen strijd voert tegen elkaar en elkaar probeert te vernietigen. Liefde kan alleen maar worden geuit door op volstrekt gelijke voet de ander proberen kapot te maken.

Je kunt het bekijken als een afstotelijk portret van een kapitalistische maatschappij, maar zo is het niet bedoeld. Het gaat juist om de modernistische, rechtlijnige architect Howard Roark (Ramsey Nasr), die zo ijselijk consequent is dat hij zijn eigen schepping, een groot volkshuisvestingsgebouw, met een aanslag vernietigt. Hij staat tegenover zijn studievriend Peter Keating (Aus Greidanus jr.), die bereid is zich bij alle eisen die aan hem worden gesteld aan te pas-

sen, als architect en als mens. Naast hem staat Dominique Francon (Halina Reijn), architectendochter en kunsterica, die niet voor Roark onder wil doen in hardheid.

Toch wordt het zo goed gespeeld dat ze allemaal ook beklagenswaardige mensen zijn, op zoek naar erkenning en liefde. Aan het einde houdt de rechtlijnige individualist Roark een pleidooi om zijn aanslag te rechtvaardigen. Hij heeft het over de eenlingen in de geschiedenis die de wereld vooruit helpen, omdat ze zich niets van de anderen aantrekken, en de meelopers, de tweedehands mensen, die nooit iets wezenlijks zullen creëren. Het is een absurd, abject betoog, door Ramsey Nasr zo sympathiek gebracht dat je bijna moet geloven dat hij er zelf in gelooft. Verwarrend, vreselijk, provocerend.

MAX ARIAN

The Fountainhead, t/m 21 juni in Amsterdam.
Tip: *De Warme Winkel* met Gavril Princip in de Van Gendthallen, t/m 27 juni, hollandfestival.nl

